

torony külső alapozási síkjában újból elkezdték lerakni a körívet. Hosszabb szakaszon azonban csak a – II. toronynál már tapasztalt – újrakitűzés körzésének cca. 10 cm széles sávja látszik. A 47. sz. szelvényben az első periódusú kitűzés gondosan rakott kőszora – ott ahol modern beásások azt nem pusztították el – magasan, a mai felszíntől már 20 cm mélyen megőrződött. Mindez arra utal, hogy az újrakitűzésre csak azokon a szakaszokon volt szükség, ahol vagy szándékos rombolás pusztította el a kőszor felső köveit, vagy esetleg azok már bele sem kerültek a számukra kiásott árokba.

Az ásatás során a korábbi években megszokott késő római bélyeges téglatípusok kerültek elő, amelyek az ún. OFARN csoportba tartoznak vagy a legio X gemina magistri figlinariumait nevezték meg.

MRÁV ZSOLT

135. Gödöllő, Dózsa György út

(Pest megye) Sza, A

2007. augusztus 1–24. között próbafeltárást végeztünk a város ÉNy-i szélén, a Rákos-patak mellékpatakja melletti domboldalon, 2,6 ha nagyságú területen (Hrsz.: 1159, 1160/2, 1161–1169, 1171/1). A tervezett építkezés közvetlen szomszédságában található áruház helyén 2003-ban folyt feltárás, melynek során szarmata és kora Árpád-kori település objektumai kerültek elő. A felszíni leletek alapján a lelőhely továbbhúzódik a mostani építési területre. A feltárás során egymástól 10 m távolságra 12 db gépi kutatóárokot húztunk. Az árok szélessége 2 m, irányuk ÉK–DNy volt, a domb felső része felől húzódtak a patak felé. A kutatóárkokkal érintett terület nagysága 4086 m². A felső humuszos réteg eltávolítása után a sárga, illetve vörösesbarna talajon régészeti objektumok foltjai rajzolódtak ki. Az objektumok az egész építési területen előfordultak, a terület D-i részén sűrűsödtek. Funkciójuk szerint földbe ásott épületnek, hulladék- és tárológödörnek, árkoknak és anyagnyerőhelyeknek határozhatók meg. A nagy mennyiségű leletanyag (kerámia és állatcsontok) alapján az objektumok többsége szarmata településhez tartozik. A kerámia túlnyomó része kézzel formált, de előfordulnak a jellegzetes, szürke színű, korongolt szarmata darabok, és vannak terra sigillata töredékek is. Az objektumok kisebb része avar kori, az ezekből előkerült, kézzel formált kerámia keltezését a jellegzetes hullámvonalas díszítésű darabok erősítik.

KÖVÁRI KLÁRA

136. Gödöllő, 34. sz. lelőhely

(MRT 12. k. 10/34 lh.)

(Pest megye) R?

2007 júniusában próbafeltárást végeztünk a korábbi topográfiai adatok alapján az autópálya nyomvonalába eső régészeti lelőhelyen. Az előzetes terepbejárás során szarmata kerámiatöredékek kerültek elő, ami alapján a

Bolonka-erdő alatti, ÉNy–DK irányú völgy D-i oldalán lokalizálták. A megjelölt lelőhely autópálya nyomvonalába eső területének É-i szélén nyitottunk kutatóárokot, melyben régészeti jelenség nem mutatkozott; előkerült 3 rézkori kerámiatöredék, mely valószínűleg erózió útján került ide. A rézkori kerámia alapján a feltárással érintett völgy fölötti dombon valószínűsítünk eddig ismeretlen rézkori lelőhelyet.

MÉSZÁROS ORSOLYA – REMÉNYI LÁSZLÓ

137. Gönyű, Nagy-Sáros-dűlő

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró

2007. március–áprilisban próbafeltárást, majd június 20. és augusztus 30. között megelőző feltárást végeztünk beruházáshoz kapcsolódóan. A próbafeltárási eredményei alapján egy több periódusú őrtorony (burgus) jelenlétével számoltunk. Az 5080 m²-nyi terület feltárása során azonban egy 335 m² alapterületű, többhelyiséges épület maradványai kerültek elő.

Az épület falainak kőalapozása az épület déli részén az alapozás felső szintjéig bolygatatlan állapotban vészelte át az elmúlt majd' kétezer évet. Az alapozások mintegy fele ugyanakkor falkiszedés formájában jelentkezett: az alapok köveit, ásatási megfigyeléseink szerint, még a római korban kiszedték. Az épület alaprajza meglehetősen deformált, a falak nem minden esetben derékszögben találkoznak, így az épület alaprajza enyhén trapéz formát ölt. Az épület délre (a limesút felé) nyíló bejáratától jobbra és balra egy-egy helyiség rizalitszerűen előreugrik (méretük nagyjából 4×4 m), a bejárat előtt megfigyelhető két cölöplyuk alapján azonban a kiugró helyiségek között a bejárat előtti terület is fedett volt. A két előreugró helyiség mögött egy-egy hasonló nagyságú helyiség figyelhető meg, míg az épület hátsó részében nagyobb udvar és talán keskeny tárolókamrák feltételezhetők.

A bejáratától jobbra található helyiségben egy kőből és téglából épített tűzhelyet tártunk fel. A konyha funkciót erősíti az a tény is, hogy a lelőhelyről származó konyhai kerámia (mortarium-töredékek, fazekak, terra sigillata stb.) nagyobb részét ezen helyiség környezetében találtuk.

A felmenő falak vályogból készültek, amit a kőalapozás keskeny volta (60 cm) mellett az épület körül és a kerítőárkokban megfigyelhető, nagy mennyiségű, planírozott agyagréteg, egyes esetekben vályogtégladarabok is bizonyítanak. A planírozásra a római korban, az épület szándékos felszámolása során került sor.

A vályogfalas épület teherbírását cölöpszerkezettel erősítették meg, amire a sorokba rendeződő, nagyméretű cölöplyukak utaltak. A cölöplyukok, bár szuperpozíciót nem figyeltünk meg, arra utaltak, hogy az épület hátsó fertályán bizonyos belső strukturális átrendezésre került sor, azaz minimum két fázissal számolhatunk az épület fennállása során.

Az épület teteje cseréppel fedett volt, amit a feltárási során előkerült óriási mennyiségű tegula- és imbrex-

töredék bizonyít. A téglák között számos jelölt darab és feltűnően sok bélyeges példány található. Utóbbiak nagy része a brigeioi *legiol adiutrihoz* (LEG*I*AD) kapcsolódik, ill. nagy számban találhatók C A bemélyedő bélyeggel ellátott darabok is. Különleges, néhány imbextöredék által képviselt bélyeg Luc. Barbius Aquileiensis téglabélyege (LVC*BAR*AQI), melynek párhuzamai mindez ideig csupán Vindobonából és Felső-Ausztriából (Moosdorf-Elling) ismertek.

Az épület DNy-i helyiségénél a fal külső oldalán egy gödörben építési áldozatként értelmezhető bögre került elő, egy nagyobb fazékba helyezve.

Az épület előtti területen kavicsozást figyeltünk meg, ami a bejárati rész előtti terület megerősítését jelentheti, emellett az épülethez délről vezető bekötőtűt hasonló kavicsalapozását is megtaláltuk. Az épület előtti területen a kavicsozás alatt nagy tegulák és lapos kövek képezték az út alapozását. Ezen a részen keréknyomokat is megfigyeltünk.

Az épületet egy nagyobb kerítőárok vette körül, amely a déli bekötőtűt vonalában szakadt csak meg. A kerítőárok betöltéséből nagy mennyiségű tegula és vályogomladék került elő. A kerítőárkon kívül három kutat tártunk föl, amelyek közül kettőben a faszerkezetet is megtaláltuk. Mindkettő hordó volt, az egyik mintegy 30 cm magasán, a másik 80 cm magasán (majdnem az egész hordó) megmaradt. Utóbbinál jól megfigyelhető volt, hogy a hordó abraszozása nyírfavesszőkből készült. Ezenkívül több kisebb, feltehetőleg vízelvezető árkot tártunk fel, amelyek a kutak vonalában futottak. Ugyancsak az árkon kívül feltárunk egy tegulával fedett kutyasírt.

A területtől délre, a mai gönyűi Kossuth u. vonalától É-ra található árok és rézsű vonalában megtaláltuk a limesutat. A szomszédos telekről légi fotó alapján azonosított árok folytatásában a limesút É-i árka került elő, ettől D-re pedig az út kavicsozását is kibontottuk egy szakaszon.

Az előkerült leletanyag és érmek alapján az épület a Kr. u. 2. sz. elején létesült és egészen a század végéig használatban volt. A 3. századi leletanyag csak a limesút közeléből került elő. Az épület funkciója útállomásként/lóváltóállomásként határozható meg.

Munkatársak: Molnár Attila régész, Bakos Bertalan, Czigány Dávid, Ébert Péter, Német Attila, Rikker Balázs, Samu Levente (PTE), Csányi Nagy Judit, Melis Eszter, Miletics Edina (ELTE), Tasia Bulger és Becky Wedge (Prince Edward University, Kanada) régészhallgatók.

BÍRÓ SZILVIA

138. Gulács, Rákóczi utca 6.

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kö

2007. május 10-én régészeti felügyeletet végeztünk az optikai kábel fektetéséhez húzott árkoknál. A 6. sz. ház előtt, a templommal átellenben, a már kiásott árok földjében kora középkori és újkori kerámiatöredékeket

és állatcsontokat találtunk. A szűk hely miatt nem állott mód a behatóbb vizsgálatokra, de azt sikerült megállapítani, hogy – konkrét objektumhatárok híján – valószínűleg egy egykori feltöltés vagy planírozási réteg nyomára bukkantunk.

A jelenséget dokumentáltuk, a leletanyag a nyíregyházi Jósa András Múzeumba került.

PINTYE GÁBOR

139. Gyál, 7/B lelőhely

(Pest megye) Szk, Sza, A, Á, Ú

2007. augusztus 6. és december 7. között folytattuk a régészeti feltárást a lelőhelyen. Korábban Dinnyés István 1999-ben kutatott itt, valamint 2006-ban a lelőhely kiterjedését próbafeltárással vizsgáltuk. 2007-ben a beruházással érintett 11 hektáros területet (Hrsz.: 7701, 7702) tártuk fel Gyáltól D-re egy nagyjából háromszög alakú területen, amelyet egy ÉNy-DK irányú határozott homokdomb oszt három területi egységre. Észak-északkeleti részét dr. Simon László és Zsoldos Attila tárta fel, középső részét – magát a dombot – dr. Ottományi Katalin, DNy-i felén Gulyás Gyöngyi végzett leletmentést.

ÉÉK-i terület

A területen a szondázó árkok, szelvények és a teljes felületnyitás eredményeképpen összesen 410 objektumot tártunk fel. Közülük 185 szkíta, 8 Árpád-kori, 30 újkori, részben II. világháborús és 187 bizonytalan korú. Típusukat tekintve 10 ház, 324 gödör, 30 árok, 8 kút, 37 cölöplyuk, és 1 geológiai jelenség került elő.

A terület legkorábbi objektumai egy *szkíta településhez* tartoztak. A földbe mélyített házakban cölöplyukat, egyes esetekben karólyukat találtunk, azonban szembevetendő, hogy földbe vájt kemencét, tűzhelyet nem találtunk. Egyik házban háromszor megújított tapasztott padlót figyeltünk meg. Néhány nagyobb ovális gödör két végében is cölöplyukak voltak, amelyek tetőre utalnak. Földfelszíni oszlopszerkezetes építmények nyomát több esetben sikerült megfigyelni. Egyik ilyen építmény vázát párhuzamosan leásott 4-4 oszlop képezte.

A területen szembevetendő egy széles többszátatú árok, amely derékszögben elfordulva körülfogott egy É-D irányú mélyedést. A település feltárt kútjait kivétel nélkül ide ásták. A kutak egy részére jellemző, hogy a nagy kerek foltban jelentkező objektum lefele haladva hirtelen összeszűkül, szögletessé vált.

A régészeti leletanyag meglehetősen egységes. A zömében különböző főző- és tárolóedényekhez tartozó kerámia jelentős része egyszerűbb kivitelű ún. házikerámia, de szép számmal került elő gondosabb kivitelben készült díszedény is. Ezek többnyire behúzott peremű talak voltak. Néhány esetben megfigyelhető volt – főként a házikerámián – bütyökdíszítés, olykor a bütyökfogó alkalmazása is. Előfordultak grafitos edénytöredékek, több esetben kelta import kerámia került elő. Néhány orsógomb és kék üvegpassztagyöngy színesítette a lelet-